

İLMİN FAZİLETİ, ÜSTÜNLÜĞÜ VE BİD'AT

Eûzubillahimineşşeytânirracîm.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

el-Hamdülillahi rabbilâlemin ve'l-âkibetü li'l-müttekîn. Vessalâtü vesselâmü alâ seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahibihî ecmaîn.

İ'lemû eyyühe'l-ihvân enne efdale'l-kitâbi kitâbullah ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin sallallahu aleyhi ve sellem ve şerra'l-umûri muhdesâtühâ ve külle muhdesin bid'ah ve külle bid'atin dalâleh ve külle dalâletin fi'n-nâri. Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve selleme ennehû kâ.

«فَضْلُ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِي عَلَى أَدْنَاكُمْ. إِنَّ اللَّهَ
وَمَلَائِكَتَهُ وَأَهْلَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِينَ، حَتَّى
النَّمْلَةَ فِي جُحْرِهَا، وَحَتَّى الْحُوتَ لِيُصَلُّونَ عَلَيَّ
مُعَلِّمِ النَّاسِ الْخَيْرِ. تَحَسَّنْ صَحِيحٌ غَرِيبٌ طَب
عَنْ أَبِي أُمَامَةَ.»

*Fadlu'l-âlimi ale'l-âbidi ke-fadlî alâ ednâküm. İnnallâhe ve melâiketehu ve eh-le's-semâvâti ve'l-aradîne hattâ en-nemlete fî hucrihâ ve hattâ el-hûte le-yusallûne alâ muallimü'n-nâsi'l-hayre.*¹

[Hadisten önce] okuduğum şeyin [duanın anlamı şudur;]

a. Bid'atın Zararları ve İslam'ın Özündeki Yol

“Sözlerin en güzeli Allahu Teâlâ'nın söylediğidir, kitabullahtır, Kur'ân-ı Azîmüşşân'dır. Yolların en yollusu da Peygamber *sallallahu aleyhi ve selem*'in gösterdiği yoldur. Şerlerin en kötüsü bid'attir. Her bid'at dalâletten ibarettir.”

Şimdi geçen hafta *Fâtiha*'[dan bahsetmiştik.] Bu ders F harflerine müteallik. F harflerinin başında *Fâtihatü'l-Kitap*'tan bahsetmiştik ki [Fâtiha] her derde devâ, zehire de devâ.

“Zehire devâ nasıl olur?” diyeceksiniz.

Zehir içer de bir insan ona bir okumak ne kadar tesir eder? Zehiri olsa hemen onu has-

¹ Tirmizî, "İlim", 19, r. 2685; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, VIII, 234, r. 7912; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, VIII, 234, r. 7912; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, X, 145, r. 28740; İbn Abdülberr, *Câmi'u beyâni'l-ilm*, I, 174, r. 183.

taneye yatırıp içini temizlemek ve zehirin tesirini gidermek lazım. Böyle bir *Elham* okumakla bu adam nasıl iyi olur? [diye] hepimizin kafasına takılır.

Doktorlarımızdan bir büyük doktor da varmış da, böyle bir mübâhese arasında bunu da mevzubahis bahsetmişler, böyle şifalıdır filan diyerekten de, bu doktor bey itiraz etmiş, “Böyle şey olur mu? Ha işte bacağı kesilirse şu hastalığa şu dertli hastalara bu ilaç bu ilaç böyledir. Böyle okumakla bu işler olmaz.” demiş.

Orada bir de daha sözü sohbeti dinlenir bir efendi varmış, ona biraz acıca ve ağırca konuşmuş. Acı ve ağır konuşunca kızmış, bağışmaya başlamış.

“Ne kızılıyorsun efendi?” demiş.

Tokat mı vurdum sana, bir tokat vurdum mu?

Yoo!..

Bıçak filan çektim mi?

Yoo!..

Tabanca filan?

Yok!..

“E niye kızılıyorsun? Canım işte bir söz.” demiş.

“Yutulur bir söz mü bu, ne?” demiş.

Demiş, “Afedersin ama, şu ben aciz bir adamım. Şu benim sözüm bak seni nasıl çığı-rından çıkardı.”

“Söz bu!” demiş, “İşte ne olacak işte laf kaçırdık ağzımızdan ama sen ne kadar hırs-landın, ele avuca girmez hale geldin, ağzın-dan çıkanı da bilemeyeceksin sen. Belki daha ileri gitsek kavga gürültü de olacak, birbirimizi öldürmeye kadar gidecek.”

Bu beşerin sözü bu kadar insanlara tesir ederse demiş, Allah’ın sözü ne yapmaz ada-ma?

Ama şimdi şu okuduğum tâbiri de dinle-yin;

“Sözlerin en iyisi, efdali kelâmullah, yo-lun en iyisi peygamberin yolu; şerlerin en kötüsü bid’at.”

Biz okuyoruz *Fâtiha*’yı, hastaya da oku-yoruz kendimize de okuyoruz, her gün de hem her namazda da okuyoruz, günde 40 defa da okuyoruz. Fakat ne içimize tesir etti-ği var ne dışımıza. Ne hastalarımıza tesir edi-yor ne kendimize.

Sebebi?

Şerhlerin en kötüsü bid'at. Her tarafımız bid'atla dolu. Kılığımız bid'at, yiyeşimiz bid'at, gezeşimiz bid'at, her harekâtımız bid'at.

Akşam misafirimiz vardı, aslen Almanmış ama galiba Londra'da, Amerika'da filan tahsilde bulunmuşlar. Müslüman olmuşlar, şimdi Medine-i Münevvere'de tahsil ediyor. O konuşma yaptı da, onun sözü olarak ben nakle diyorum, konuşmasında, "En mühimi!" dedi, "Size vasiyet kendime de nasihat ediyorum, en iyi yol gavurların -yani gavur tabirini kullandı- yolundan, gavurlarından huyundan, gavurların suyundan müslüman ayrı olmalı." dedi.

Müslüman bilinmeli;

"Ha, şu adam müslümandır."

Bu?

Bu da bunlar belli, gavur işte bak.

Yani insanın harekâtı, hâli müslüman olduğuna delalet etmeli, anlaşılmalı ki bu müslümandır. Ötekinin de belli işte kalıbı.

Şunu da dedi;

"Şimdi bugün, ikimizi bir araya koysalar, bir gavurla ve bir müslüman, yabancı birisine

[hangisi gavur hangisi müslüman diye sorsalar, herhalde doğru karar veremez.]”

...

Ha şimdi ha şimdi!

Bakmışlar ki ne ölen var ne kalan var, kaleyi teslim etmişler;

“Buyurun, hakkınız!” demişler, “Buyurun!”

Şimdi Allah esirgeye şöyle bir damlasını biz de yutsak [hemen öldürür.] İmam Buseyrî kitabında yazar ki, *ennessemme fi'd-desemi*.² “Zehir bir şeyin içine katıldığı vakitte insan deseler ki;

“Bu yemekte zehir var!”

“Ben burasından yiyim de o zehir orasındadır.” diyemezsin. “Bu yemek zehirlidir!” diyerekten her tarafından korkarsın yemezsin onu.

Fakat şimdi zehir içimize geçmiş bizim, nereden çıkaracağız zehiri şimdi?

Burada mevzu ders dışı ama, aklıma yine geliyor ki, şimdi hep kardeşler Mekke-i Mükerreme'ye gidiyorlar, Ramazan-ı Şerîf'i tu-

² Kem hassenet lezzeten li'l-mer'i kâtilet/en/Min haysü lem yedri enne's-semme fi'd-desemi. “İnsan için öldürücü zehir çok güzel tat verir. Bilmediğinden dolayı insana zehiri altın tas içinde sunarlar.”

tacaklar orada, büyük sevaplar kazanacaklar. Bir sevap 100 bin sevap ile muâdil, ramazanda bir umre de bir hacca muâdil. Yani ramazanda orada bulunup da umre yapan insana bir hac sevabı oluyor.

Eh Allah nasip ederse biz de gideriz belki, orada bu sevapları alınız ama develer her sene gittiği gibi biz de her sene gidiyoruz ama hep yerinde sayıyoruz. Hep yerinde sayıyoruz, ama bu demek değildir ki gitmeyin artık.

Şimdi namazı da hergün kılıyoruz, kıldığımız namaz da bize hiçbir tesir yapmıyor. Hergün günde beş defa kılıyoruz. Bize bir insanlık, İslâm'da bir yükseklik verdiği yok, yalnız vazifemizdir, yapıyoruz.

Yine inşallah ölünceye kadar da Cenâb-ı Hak yapmaktan ayırmasın.

Onu yapacağız daima. Burada onu yapmakla nasıl mükellefsek oraya da gitmekle de öyle mükellefiz, orada günün birinde [biz de oluruz inşallah.] “Karınca kararınca,” derler. Bir altının altın olması 36 bin seneye muhtaç. Ancak bir altın altınlığını 36 bin senede temin edebiliyor, tamamlayabiliyor, ki o zaman altın oluyor işte.

Demek ki onun o kabiliyeti ele geçirebilmesi çok uzun zamana vâbeste. Bizim de insanlığımız hemen [namazı] kılıverince olurse ne güzel ama, peygamber olsaydı önümüzde çok güzeldi. Şimdi biz tabi 1400 küsur sene uzaklaşmışız, bid'atlar da içimize girmiş. Onları söküp atmak, o kötü ahlakları çıkarıp atmak, işte Allah'ın tam istediği bir kul, peygamberin de tam istediği bir ümmet olabilmek o da kolay bir şey değil ki! Küpe atıp da boyacının küpüne sokup da çıkardığı gibi çıkaralım da olursun, olmaz. Çalışa çalışa eh inşallah bir gün de olacağımıza ümidimiz vardır.

Şimdi bugünkü dersimizde, bakın şimdi bunlar hep [olmanın] yolları.

Fadlu'l-âlimi ale'l-âbidi ke-fadlî alâ ednâküm. Innallâhe ve melâiketehu ve eh-le's-semâvâti ve'l-aradîne hattâ en-nemlete fî hucrihâ ve hattâ el-hûte le-yusallûne alâ muallimü'n-nâsi'l-hayre.

Alim, ilimle meşgul olan insan. İlimle meşgul olan insanın fazileti, artıklığı yani üstünlüğü. İlimle meşgul olan insanın üstünlüğü [anlatılıyor].

Tabi Şimdi ilim sayısını bilmeyeceğiz, ne kadar ilim var mesela. Çok!.. Bir atom için kim bilir kaç kişi alim lazım yani. Onun bir tanesi bir alimin iŐiyle olmaz bu atom mesele. Her ilim böyledir. O ilmin meydana gelmesi hem ilim de bir çok alimlerin bir araya gelmesiyle olur.

Binâenaleyh ilim denince acaba hangi ilim?

Atomun yapısı, tayyerelerle yahut füzelerle aya çıkmak ilmini mi yoksa mühendislik ilmi mi, yoksa doktorluk ilmi mi, yoksa kimyâgerlik mi?

Kaç çeşit ilim var, hangisidir bunların matlup olan?

AŐađıda bunu Şimdi bize çok güzel anlatacak. Binâenaleyh biz Şimdi bilelim ki;

“Alimin stnlğ, artıklığı, fazileti, *kefadlî*.” diyor.

Ben nasılım, sizin en ufağınıza karşı beni nasıl bilirsiniz?

Ben peygamberim işte!

Peygamber olduğum halde sizinle aramızda bir ölçü yapabilir misiniz?

“Ben Reslm!” diyor Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*. Ben Resl olmakla

beraber, ancak bana iman etmekle, etmenizle İslâm olabilirsiniz. Bana iman etmedikçe de İslâm olamazsınız. Böyle bir peygamberim.

Benimle en ufak bir adamın arasını bulabilir misiniz?

Sen şu kadarsın bu da bu kadar [diyebilir misiniz?]

Diyemezsin! Hududu, ölçüsü yoktur. Binâenaleyh ilmin de hududu yoktur. Böyle ölçüsüz bir fark var arada.

Bunu bize duyurmak için yine diyor ki;

Innallâhe. "Allah celle ve alâ."

Bitti!

Ve melâiketehû. "Bir de O'nun melekleri."

İkinci bir ilave.

Üçüncü ilave;

Ve ehle's-semâvâti. "Semâvâtta neler varsa, ne kadar ecrâm varsa semâvâtta."

Semâvât yalnız şu bizim gördüğümüz, görebildiğimiz değil. Bu yedi kat olmasını tâbir ederler ki bu da bizim anlayışımızı göre *seb'a semâvât*, yedi kat semâvât. Her birisinin mahlukunun adedini Allah'tan başka kimse bilmez. Bu!

Ve'l-aradîne. Arz dediği, yer var, üstünde yaşıyoruz. Bu yerin de alt tabakaları var, alt tabakalarında nice mahluklar var.

Bunlarla beraber bu semâvât ve yerleri söyledikten sonra bir de onun cüzlerinden;

Hatte'n-nemlete fî hucrihâ. "Karınca diyoruz ya, ufacık bir mahluk."

Bak, az bir bahtiyarlık değildir. Bunun Kur'ân-ı Azimüşşân'da da delaletleri, âyetleri vardır. Hafızlığım kuvvetli olsaydı okurdum ama lüzum yok.

"Bu ne büyük bir nimettir ki, kitabıyla meşgul [olan alime] Allah *celle ve alâ*, melekleri, gökteki mahlukları, yerdeki mahlukları ona dua eder."

Onların duasına mazhar oluyor insan.

Bu hangi alim acaba?

Bu elektriği yapan alim mi, bu aylara gidip de ayları gezip gelen alimler mi, bu televizyonları bu radyoları bilmem neleri çıkarıp da bizi dünyayla ilgilendirenler mi? Ne gibi çok, hangi ilimlerin bugün altından çıkılır, hangisi?

Bilmeyiz, bakalım.

Yine bu ilmin fazileti hakkında yine Peygamber Efendimizin buyuruyor ki;

«فَضْلُ الْعِلْمِ أَحَبُّ إِلَيَّ مِنْ فَضْلِ الْعِبَادَةِ، وَخَيْرُ دِينِكُمْ

الْوَرَعُ. الْحَكِيمُ وَسَمُوِيَهُ وَالشَّاشِيُّ كُض عَنْ

مُضَعَبٍ عَنْ أَبِيهِ.»

*Fadlu'l-ilmî ehabbu ileyye min fadli'l-ibâdeti ve hayru dînîkümü'l-vere'u.*³

Fadlu'l-ilmî. “İlimdeki üstünlük, artıklık, fazlalık, ziyadelik.”

Ben biliyorum tabî, abdest nasıl alınır bilirim, namaz nasıl kılınır biliyorum, eh oruç nasıl tutulur, onu da biliyorum.

Kur'an okumasını?

Onu da biliyorum.

E daha?

Ha daha da bir ilmin hududu yok dedik ya, daha ileriye doğru gidiyor işte, kalmıyor orada.

Fadlu'l-ilmî. Daha istiyoruz çok şeyler öğrensin.

³ Hâkim, *el-Müstedrek*, I, 170, r. 314; Hâkim, *el-Müstedrek*, I, 171, r. 317; İbn Ebî Şeybe, *Musannef*, VII, 232, r. 35600; Bezâr, *Müsned*, VII, 371, r. 2969; Beyhakî, *Şuabu'l-îmân*, III, 226; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat*, IV, 196, r. 3960; İbn Asâkir, *Târîhu Dimeşk*, XXXXVIII, 306; İbn Asâkir, *Târîhu Dimeşk*, XXXXVIII, 306; Makdisî, *el-Muhtâre*, III, 264, r. 1068; Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*, IV, 434, r. 5864; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, X, 156, r. 28799; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ*, II, 211; İbn Abdülberr, *Câmi'u beyâni'l-ilm*, I, 116, r. 104; İbn Abdülberr, *Câmi'u beyâni'l-ilm*, I, 201, r. 212; İbn Hacer, *İthâfü'l-meher*, V, 109, r. 5018; Şâfiî, *Müsned*, I, 137, r. 75.

“Bunu öğrenmeye çalışması.” *Ehabbü ileyye*. “Bana çok sevgilidir bu.” *Min fadli’l-ibâdeti*. “Çok ibadet etmekten.”

Eh ben bunları biliyorum ya, gece kalkıp sabahlara kadar namaz kılayım, gündüz de akşamlara kadar tespih çekerim, Kur’an okurum, şunu yaparım bunu yaparım... İbadet!

“İbadetteki fazlalıktan ilmin fazlalığı.” *Ehabbü ileyye*. Cenâb-ı Peygamber, “Bana sevgilidir.” dedi. *Ve hayru dînîküm*. “Ama sizin dininizin en hayırlısı da.” *El-vera’u*. “Verâdır.”

[Verâ,] takvânın üstünde bir Allah korkusunun içeriye yerleşmesine bağlı. Şimdi burada İmam Gazzâli *Hucetü’l-İslâm* kitabında diyor ki;

el-İlmü eşrafü’l-cevâhiri. “Cevâhirin en eşrefi.”

Cevâhir nedir?

Bildiğimiz altın var, gümüş var, yakut var, işte buna benzer daha neler varsa, kuyumcular bilir. “Bunların en eşrefi ilimdir.” diyor. Cevâhir. Ne kadar cevâhir varsa onların en eşrefi ilim.

Bu ilim ibadetten efdaldir ama;

Lâ bÛdde li'l-abdi mine'l-ibâdeti. “İbadet, kula da alime de ibadet mutlaka şarttır.”

“Ben bu kadar bilginin sahibiyim artık ibadete ne lüzum var?” diyen, hangileri onlar bilemedim. Melamî galiba ibadet yapmazlar. Tefekkürle vakitlerini geçirirler ibadet yapmazlar, güneş doğduktan sonra;

“Ay, bana yakîn hasıl oldu, ben anladım ki bu varlığın sahibi Allah’tır, artık ibadete meydan yok. Bana tefekkür kafidir.”

Bu batıl bir akîdedir. Bu batıl bir akîdedir, sakın ha!

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*’den daha yakîne erişmiş bir kimse var mıdır?

Âhirete geçinceye kadar ibadete devam etti durdu. Binâenaleyh sen nasıl bir insansın ki, “Ben oldum artık, ben eriştim artık, bana ibadet lazım değil.” şerhine düşüyorsun.

Allah muhafaza etsin.

Onun için muhakkak herkese ibadet lazımdır. Meyvası varsa amelidir o. O ameli nispetinde ona kıymet verilir. Mesela meyvalı bir ağaç kolay kesilmez ama âdî bir ağacı canın isterse kesiverirsin, ama meyvası var-

ken biraz düşünürsün, kolaycacık kesemezsin. Ama bizim ormanları kesenlerden, kesenlere Allah selamet versin yani. Çok acıyorum, yüreğim sızlıyor cidden. Ağaç kesmek baş kesmek derler, eski babalarımızdan dedelerimizden kalandan. Yaş yakmak baş yakmak. Bugün insanda ne şuur kalmış demek ne bir şey kalmış ki bu o kadar böyle şecaate fecaa-te meydan veriyor.

Ve'l-ibâdetü es-semeru. “İbadet ise meyvadır.” *eş-Şerafu bi'ş-şeceri li-kevnihî'l-asi.* “O ağaca şeref o meyveyı o veriyor da onun için.”

Meyveyi vermese hiç onun kıymeti olmayacak. Meyvesinden dolayı o şerefi kazanıyor. Binâenaleyh müslüman da ibadetinden dolayı şeref kazanacak, yoksa senin bilgin var, her hünerin var ama Allah'a lazım olan, O'nun emri olan vazifeleri yapmadığından dolayı artık lüzumsuz bir hale geliyor insan.

Felâ büdde li'l-abdi. “Onun için muhakkak kula lazımdır.” *En yekûne lehû min hille'l-emreyni.* “Hem ilmi hem ameli denkleştirecektir.”

Şimdi adalet sahibi diyoruz ya, âdil ol, adalet sahibi ol. Adalet, ilmiyle amelinin te-

razisi bir olacak. Bir tarafa götürdün mü olmaz.

Öyleyse Hasan Basrî hazretleri buyurmuşlar ki;

Utlubü'l-ilme. "Sen ilmi talep et ama."

Taleben lâ yedurru'l-ibâdete. "Bu ilmin senin ibadete zarar vermesin."

İlmin ibadete zarar vermeyecek şekilde ilimle meşgul ol.

Va't-lubu'l-ibâdete. "İbadeti de yap, onu da iste ama." *Lâ yedurru'l-ilme.* "O ibadet de seni ilimden alıkoymasın."

Seni ilimden alıkoymayacak şekilde ibadetlen de meşgul ol. İlimle meşgul ol bu ilim seni ibadetten alıkoymasın, ibadetle öyle meşgul ol ki o ibadet de seni ilimden mahrum etmesin.

"Eh işte ibadet ediyorum ya zaten maksat da Allah'a kulluktur, o da oldu işte!"

Demek ki yanlış [bir düşünce.]

Şimdi yine bir temsil veriyor Efendimiz;

«فَضْلُ الْعَالِمِ عَلَى غَيْرِهِ كَفَضْلِ النَّبِيِّ عَلَى أُمَّتِهِ. خَط

عَنْ أَنَسٍ»

*Fadlu'l-âlimi alâ ğayrihî ke-fadli'n-nebiyyi alâ ümmetihî.*⁴

Evela kendine nisbet etti, sonra faziletini bildirdi, Şimdi de ilmin başkaları üzerinde faziletini söylüyor ki;

Ke-fadli'n-nebiyyi alâ ümmetihî. "Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ümmetine olan nispeti, kıymeti nasılsa ilmin kıymeti de böyledir."

Peygamber Allah'ın en sevdiği, habîb-i hüdâ, mahbûb-u hüdâ, iki cihanın serveri, başlarımızın tacı. Ona miracları nasip etmiş, her devleti ona vermiş, Őefaati de ona vermiş.

Böyle bir kimsenin [herhangi bir] kimse ile ölçüsü mümkün müdür?

Binâenaleyh *fadlu'l-âlimi alâ ğayrihî ke-fadli'n-nebiyyi alâ ümmetihî.* "Peygamberin ümmetine nasılsa yüksekliği, ilmin de başka bilgilere karşı nispeti böyledir."

b. Alimin üstünlüğü

Yine bir tane daha buyuruyor;

⁴ Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*, IV, 433, r. 5863; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, X, 156, r. 28798; Hatîb, *Târîhu Bağdâd*, VIII, 680; İbnü'l-Cevzî, *el-İlel (Vâhiye)*, I, 69, r. 80.

«فَضْلُ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِ الْقَمَرِ لَيْلَةَ الْبَدْرِ
عَلَى سَائِرِ الْكَوَاكِبِ. حَلَّ عَنْ مُعَاذٍ.»

*Fadlu'l-âlimi ale'l-âbidi ke-fadli'l-kameri leylete'l-bedri alâ sâiri'l-kevâkibi.*⁵

Çeşitli misaller veriyor ki iyi girsin kafamıza diyerekten.

Fadlu'l-âlimi. "Alimin üstünlüğü." *Ale'l-âbidi.* "Âbide olan yani ibadetle meşgul olan adama nispeti." *Ke-fadli'l-kameri leylete'l-bedri alâ sâiri'l-kevâkibi.* "Ayın on dördü, on beşindeki ayın o güzelliğiyle o ufacık yıldızların arasındaki nispet [neyse oldur]."

Işıkları hafif gelir ancak işte yıldız da varmış deriz ama ay ne güzel; dünyamızı ışılatıyor. Öteki yıldızlara kalırsak hiç bir şey göremeyiz.

"Onlara nispette ay nasılsa ilmin fazileti de böyledir."

Binâenaleyh ilmi tahsil edin.

Bir tane daha buyuruyor;

⁵ İbn Mâce, "Mukaddime", 17, r. 223; Deylemî, *el-Firdevs*, III, 129, r. 4347; Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*, IV, 433, r. 5860; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-evliyâ*, IX, 45.

«فَضْلُ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ سَبْعِينَ [سَبْعُونَ] دَرَجَةً مَا
 بَيْنَ كُلِّ دَرَجَتَيْنِ حَضْرُ الْفَرَسِ السَّرِيعِ الْمُضْمَرِّ
 مِائَةَ عَامٍ، وَذَلِكَ أَنَّ الشَّيْطَانَ يَضَعُ الْبِدْعَةَ لِلنَّاسِ،
 فَيُبْصِرُهَا الْعَالِمُ فَيَنْهَى عَنْهَا، وَالْعَابِدُ مُقْبِلٌ عَلَى
 عِبَادَتِهِ، لَا يَتَوَجَّهُ لَهَا، وَلَا يَعْرِفُهَا. الدَّيْلَمِيُّ عَنْ أَبِي
 هُرَيْرَةَ.»

*Fadlu'l-âlimi ale'l-âbidi seb'îne derece-
 ten beyne külli dereceteyni hadru'l-feresi's-
 serî'i'l-mudmiri miete âmin ve zâlike enne's-
 şeytâne yede'u'l-bid'ate li'n-nâsi fe-
 yubsiruhe'l-âlimü fe-yenhâ anhâ ve'l-âbidü
 mukbilün alâ ibâdetihi lâ yeteveccehü lehâ
 ve lâ ya'rifuhâ.*⁶

Fadlu'l-âlimi ale'l-âbidi. "Alimin âbid
 üzerine üstünlüğü." *Seb'îne dereceten.*
 "Yetmiş derece artısı vardır."

Burada bir ölçü verdi, *seb'îne dereceten.*
 Yetmiş derece üstünlüğü vardır. Ama bu de-
 receler hani şöyle ufacık çizgilerle bizim sı-

⁶ Deylemî, *el-Firdevs*, III, 128, r. 4344; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, X, 155, r. 28796; İbn Adî, *el-Kâmil*, V, 217; İbn Adî, *el-Kâmil*, III, 509.

caklığı gösteren 25 derece, 26, 27. Bugün hava 30 derece. Bu kadar kısa değil.

Bak şimdi derecelere. Yetmiş derecedir dedi;

Mâ beyne külli dereceteyni. “Şu iki derecenin arası.” *Hadru’l-feresi’s-serî’i’l-mudmiri miete âmin.* “Gayet süratle koşan bir atın tam 100 sene süratla gitmesi bir derece oluyor.”

Şimdi 70 bin sene o at böyle durmadan çok seri koşacak da, o atın gidiş mesafesiyle âbid ile alimin arası bulunacak. Ne kadar çok.

Neden bu kadar fark var?

Ve zâlike. “Bu aradaki farkın sebebi.” *Enne’ş-şeytâne yede’u’l-bid’ate.* [Şeytan bid’atı koyuyor, bıraktırmıyor.]

Bakınız burada kitap yazılırken bir hata olmuş. *Ye*, arkasından *dal*, arkasında *ayn*, يدع. Aslında *dad* olması lazımken *dadı dal* yazmış. Birisinde terk manâsı var, birisinde onun koyması, *vad’* etmesi manâsı var. *Yede’u* derse, terk ediyor onu, bırakıyor [manâsında.] Olmaz. Şeytan bıraktırmıyor şeytan koyuyor, aslı *dad* [يضع] iken [burada *dal* ile يدع yazılmış].

Şimdi bizim Kur'an okumamızda tâlime, tâlim okumaya ihtiyacımız o kadar çoktur ki! Çünkü bu ağızda 32 diş var, bazısında 33 diş var. Bu harfler bu ağzın dişlerine göre tanzim edilmiş, 30 harf 30 dişin arasından gelir geçer. Tâlimde o kadar ileri gitmek lazım ki her harfin hakkını vermek lazım. Harfin hakkını vermek lazım ki okuduğun vakitte [doğru okunmuş olsun.]

Veleddâllîn, [ولا الدالين] diye *dal* ile okudun muydu] bitti, namaz bozuldu. *Dâl*, *dal* okudu. Bazısı da *velezzâlîn* [ولا الظالين] diye], *zı* okur, bu da olmaz. Arap da *veladdâllin* [وَلَا الضَّالِّينَ] okur.

Binâenaleyh bir kelimedir ama bak şura-daki şu harf o hatayı bize gösteriyor.

Bunu yazan adam tabi yazarken, "Hattatlar ekseriyetle cahildir." derler. *Küllü hattâtin câhilün* tabirine göre hattat bilmez, eline ne verirsen onu yazar.

Yazarken *dadın* farkına varmamış *dal* olarak göstermiş, “koyma” manâsını “terk” manâsına çevirmiş. Fakat musahhihler el-hamdülillah tashih etmişler de...

İnne’s-şeytâne. “Muhakkak şeytân-ı aleyhillâne.” *Yede’u’l-bid’ate.* “İnsanlara bid’at sokar.”

“Bak ne güzel yahu!” der, “Ne güzel! Sen de yapsana bunu?”

Dersin ki;

“Benim peygamberim bunu yapmamış, benim peygamberim de bundan razı değil.”

Neyi, kimi, nereden bileceğiz bunun peygamberimizin razı olmadığını?

Bunu bize ne bildirecek?

İlmimiz varsa bileceğiz, ilmimiz yoksa “Ne güzeldir!” diyerekten hepsini yapacağız.

Şimdi misaller çok ama söylemeye de biraz cesaretim de yok yani, cesaretim de yok. Çünkü hepimiz bunların içerisine düşmüşüz, hepimiz bunları işlemekteyiz.

Allah kusurlarımızı affetsin.

Demek ki şeytan bid’atları bize hepsini birden yaptırmaz, birer birer, birer birer yaptırır.

Şimdi insan der ki;

“Biz bundan 1400 sene evvel Resûlullah gelmiş onun devri, o günün devri idi. O günkü ki giyim kıyafet, yiyeş içiş o güne mahsustu. Tabi bugün 1400 sene oldu, bak dünyanın her tarafındaki insanları ile temastayız. Onların yaşayış tarzı, başka berikinın yaşayış tarzı başka. Ne güzel!”

Kendimizden de haberimiz yok, çok, çok kusurluyuz. Müslümanlarla da irtibatımız yok.

«المسلم كالجسد الواحد»

el-Müslimü ke'l-cesedi'l-vâhidi. “Müslümanlar bir ceset gibidir.”

Yalnız Türkiye'deki müslümanlar mı?

Hayır, dünyadaki bütün müslümanlar.

Dünyada ne kadar müslüman var?

Bilmiyoruz, bir takım rakamlar söylerler bize ama ne kadar sahihtir bilmeyiz.

Akşam ki gelen misafirden şimdi size anlatacağım. Bu misafir Alman, birisi de Amerikalı, bilmiyorum. Şimdi onun [birisi] bir sarık sarmış adam, sarığı başına şöyle sarmış, sonra getirmiş şöyle çenesinin altından dolaştırmış, buradan böyle...

Bunu geçen derste biz okuduk, okuduk ama yapanı görmedik. Ne Arabistan'da görü-

yoruz ne de burada. Arabistan'da zaten pek sarık diye bir şey yok. Onların başlarında bir örtüler var o kadar. Arap kıyafeti.

Şimdi o okuduğu için okuduğunu görmüş ve kendisine de tatbik etmiş. Çenesinin altından sarığı eklemiş üzerine, "Sünnet budur!" diyor.

Şimdi bunlar dolaşa dolaşa Malezya denilen bir ülkeye de gitmişler. Belki bütün müslüman ülkeleri gezdiler mi gezmediler mi ama, Hindistan'a gitti, Pakistan'a gitti. Pakistan'ın uç taraflarında olan bir memleket, 8-10 milyon insan varmış galiba orada. Bunlar çoğu müslüman, hıristiyan da var içlerinde tabi.

Bir kere işitmiştim ki bunların âdât-ı ananeleri ekseriyetle sünnete uygun. Hatta kral sofrasında birisi yemek yemiş, bunlara kral demiyorlar da ne diyorlarsa artık hükümdarları. Hükümdar kolları sıvamış böyle, eline almış şeyi elleriyle yemekleri paldür küldür yemişler. Burada onları da naklediyor. Sabun mabun da galiba ortada var mı yok mu onun farkında değilim. Ellerini topraklara sürerler yahut da her neyse...

Şimdi orda bu adamlar ne kadar kaldıysalar, kimlerle tanıştıysalar bekar oldukları için evlenmek istemişler, oradan iki tane de hanım almışlar. Hanımları da misafir oldukları yerdeymiş, üstü de çarşafly diyorlar. İki de bizim eski zamandaki annelerimizin tertibi üzerinde peçeli.

Şimdi bu adamlar bizim memlekete gelselerdi de benim de böyle kızım olsaydı isteselerdi verebilir miydim acaba, verebilir miydik?

Düşünürüz, “Bu adam yabancı bir adam, benim kızımı alıp gidecek bir daha göreceğim mi görmeyeceğim mi?”

Hatta bu memleketimizde bile bazen diyoruz ya!

“İstanbul mu?” diyor.

“Yok efendim, işte memurdur filan yere gidecek.”

“Yok, veremem!” diyor.

Canım memleket dahilinde, ne olacak gitsin varsın?

“Yok. İstanbulda ise, işi de İstanbulda ise, eh, ne âlâ. Başka türlü veremem.”

Şimdi adam Malezya’da kızını bunlara vermiş, teslim etmiş.

Bunun gibi İstanbullu bir Habibullah bir zât var. Bu da, Amerika'dan gelmiş bir müslüman kızına talip olmuş, “Kızını bana verir misin?” diye demiş mektup yazmış.

Sormuş kızına, “Bak kızım, sana bir talip var ne dersin? Amerikalı istiyor seni?”

“Eh baba, münasip.” demiş.

[Evlendikten sonra] cevaben de bir mektup geliyor, “Kızın çok iyi efendi baba ama, gece namazlarına kalkmıyor.” diyor. O da ondan şikayet ediyor.

Her neyse şimdi bunlar almışlar kızlarını gidiyorlar, biz yapar mıydık bu işi?

Kızımızı kolayca verebilir miyiz?

Fakat İslâm bağlılığı bir cesed gibi, nereden olursa olsun, hangi milletten olursa olsun;

Müslüman mı?

Müslüman.

Al!

Ben bir müslüman olsam ayağını da öper veririm ona. Öteden dinsizin birisine verip de onu mahvedeceğime, cehenneme yollayacağıma; kasıklarına kadar açacak bacaklarını da yaşayacak da, sonra ben de, “Kızım ne güzel yaşıyor!” diye iftihar edeceğim onunla...

Şimdi şeytan bid'atları sokar bize. Sokar, birer birer, birer birer sokar. Bid'atları soktu mu o bid'atı yapmayana biz bu sefer darılırız;

“Şu adama da bak, bu halde gezilir mi?”

Şimdi biz şeylere söylüyoruz, o saç sakal bırakıyorlar, hipi midir nedir. Şimdi bu adamlar mesela özenmişler, onların kılığına benzetiyorlar kendilerini. Geçen birisi bana geldi, hocaefendi mirac gecesinde Fatih'te vâizin birisi demiş ki “İşte peygamberin de saçları böyleydi, İsa *aleyhisselam*'ın da şöyleydi.” filan.

Geldi soruyor bana, “Bu hoca böyle dedi, sen ne dersin bu işe, hipilerin saçlarına?”

“Evet!” dedim, “Peygamberin saçları omuzlarına kadardı uzattığı zamanlar olmuş, kulaklarının şu yumuşak yerlerine kadar uzattığı zamanlar olmuş ama sen onu, ‘Peygamber yaptı.’ diye yaparsan me'cur olursun, hipiler yapıyor diye yaparsan hipilerden olursun. Aradaki fark bu. Kime benzetirsen ondan olursun.”

«مَنْ تَشَبَّهُ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ.»

Men teşebbehe bi-kavmin fe-hüve min-hüm. “Kime kendini benzetiyorsan sen onlardansın.”

Amelin ne olursa olsun ameline bakmıyorlar! Amele bakmıyorlar, “Kime benzetiyorsan onlarla haşrolunacaksın.” diyorlar.

Onun için şimdi şeytan aleyhillâne size bid’atları sevdendir. Yarın bizim çocuğumuz olsa bizimki de öyle olacak. O da hippî olacak. Mektebe gidecek mektepteki arkadaşları zorlayacaklar onu, “Bu işte medeniyet âlemidir!” diyecek, şu diyecek bu diyecek onu da mecbur edecek. Ha bunlar olunca birbirimizden ayrılık olacak. Seni ben sevmeyeceğim, sen de beni sevmeyeceksin. Sen ayrı yolda ben ayrı yolda. Demek ki İslâm’daki birlik vahdeti ne oluyor bu surette, parçalanmaya başlıyor.

Kol işlemezse ne yapacak vücut ona?

Ayak işlemezse ne yapsın vücut?

Mide bozuksa, işlemiyorsa ne olacak?

Çeşit parçalar var ya vücudumuzda. Kafan ne kadar sağlam olursa olsun elin işlemedikçe, ayağın işlemedikçe, miden işlemedikçe bozuktur. Kafan ne kadar bozuk olursa olsun ayakların sağlam olursa, vücudun sağlam

olursa onun da hükmü yok. Şu sağlamlık bütün vücudun sağlamlığına bağlıdır. Vücudun bir kısmının sağlam bir kısmının çürük olmasıyla iş bozuluyor demek.

Binâenaleyh din de böyle. Bir taraftan tam Müslümanlığı tatbik ediyor etmiyor, bir taraftan da bid'atlara [devam ediyor.] Bid'atlar hastalık vücutta. Çeşitli hastalıklardır; kolun işlemiyor, bacağıın işlemiyor, kulağın duymuyor, gözün görmüyor, çeşitli. Bunlarla dolduktan sonra Müslümanlığın tatbikine [yer kalmıyor.]

Onun dediği gibi, "Gavurlukla müslüman yan yana yürümez." dedi adam. O bize nasihat etti, yani Allah bize de size de tevfik versin, dedi. Müslümanlık böyle, kolay iş değil.

"Şimdi bu şeytan bid'ati bize sokuyor." *Li'n-nâsi.* "İnsanlara sokuyor." *Fe-yubsiruhe'l-âlimü* diye ilmin kıymeti[ni bildiriyor.]

Şimdi alim diyecek ki;

"Evlat! Evlat, bu yaptığın hareket şeytanın hareketidir, dinsizlik alâmetidir, bunu yapma!" Buna nâdim ol, buna pişman ol, bundan vazgeç!" derken o da akıl varsa;

“Sahi be, ne demek be! Türküm, ben müslümanım! Bunlar, bu hareket bana yakışmaz!” diyecek vazgeçecek.

Binâenaleyh şeytan ne kadar şey yaparsa yapsın alim onları kurtarmaya vesile oluyor.

Ama hangi alim?

Ha, kendini ilme vermiş dünya talebinde olmayan alim. Onun da şimdi acı tarafları var. Maksudı eğer kendisine mevkiler, dereceler almak için, büyüklere yakın olmak için sa’y ü gayrette ise bunun ilmi şeytandan beter olur. Şeytanın yapamadığını o yapar. Onun vasıtasıyla olur. Bu o zaman bize şeytandan da tehlikeli olur. Her bakımdan şeytandan da tehlikeli olur.

Binâenaleyh ilmi yalnız ders bellemek hüner değil. İlmi bellemek hüner değil.

Şeytan da çok biliyordu ya, meleklerle de hocalık yapmıyor muydu?

Bu kadar büyük bilgisi vardı ama âmil olmadığı için, Allah’a itiraz ettiği için tard edildi, kovuldu. Binâenaleyh;

Fe-yubsiruhe’l-âlimü. “Alim ona gösterir hataları, kusurları.” *Fe-yenhâ anhâ.* “O bid’atlardan onu nehy eder.”

Alimin kendisi bid'ata kendisi düştüyse, nasıl kurtaracak ümmeti bid'attan?

Onun için alim denince din ilminde mütemeyyiz olmuş, Allah'a kurbiyyet peydah etmiş bir kişi demektir ki Allah'a kurbiyyet *illâ bi'n-nevâfilî*. "Nevâfil, nafîle ibadetlerle olur." Allah'a kurbiyyet farzlarla olmaz. Farzlar borcumuz! Borcunu edâ etmekle sen mükellefsin, onu yapacaksın. Onu yapmadığından dolayı mesulsün, asıl faydalar nafîlelerde.

Namazını kıldıktan sonra başka namazlar kılıyorsun; işrak kılıyorsun, duha kılıyorsun, evvabin kılıyorsun, yatarken kılıyorsun, gece kalkıp teheccüdler kılıyorsun, kılıyorsun... Oruçlar tutuyorsun, ramazan değil bir şey değil. Pazartesiye perşembeyi kaçırmıyor, üç aylar diyor tutuyor, bütün sene tutuyor. Davud *aleyhisselam*'ın orucunu tutuyor, tutuyor... Kur'an okumakta daima okuyor, bir okuyor iki okuyor, bir hatim iki hatim...

Canım ne kadar okuyorsun bunu yeter artık. İşte bunu hergün ne okuyorsun?

Okuyor işte, fazilet alacak.

Allah'a kurbiyyet ancak bu nevâfil ibadetleriyle olur. Öyle olur ki hatta eğer bunda

ihlas olursa, Cenâb-ı Hak ile deniyor ki; “Ben onun gözü olurum, ben onun kulağı olurum, ben onu eli olurum.”

Ne demek bu?

O artık, bunu anlatmak çok zor. Çok zor! Öyle bir hâl alır ki artık, o Allah’ın ona göstermek istediklerini görür ve hakkı görür. Hakkı görmek kolay bir şey değil. Hepimizde göz var fakat batıla bugün gidenlerin sayısı yok.

c. İbadete dönmüş Allah ile meşgul bir adam

İşte gözü var görse ya?

Göremiyor ama batıla gidiyor işte. Sürüklenmiş gidiyor.

Onun için;

Ve’l-âbidü. “Âbid.” Mukbilün alâ ibâdetihi. “İbadete dönmüş Allah ile meşgul bir adam.” Lâ yetevecchü lehâ ve lâ ya’rifuhâ. “Binâenaleyh bid’atlerle filan işi yok onun, bilmiyor öyle şeyleri.”

Size şöyle bir misal hatırıma geldi. Vakıtle iki arkadaş tahsile çıkmışlar. Birisi demiş ki;

“Yahu ben, yeter öğrendiklerim.”

Güzel yer bulmuş, manzarası çok hoş, suyu meyvası hoş.

“Ben burada kalıp da Allah’a ibadetle meşgul olacağım, sen git, nereye gidersin git öğren.” demiş.

Orada bir de mağaracık da varmış, orada yatıp kalkıyor; suyunu da içiyor meyvalardan yiyor, boyuna ibadette.

Öteki arkadaşına gitmiş tahsile okumuş bir şeyler öğrenmiş, o da dönmüş memleketine giderken o arkadaşına uğramış, bakmış ki ibadette bu mütemadiyen.

Nasıldı, secdeye yatarken galiba, hatırımda kalmamış, bir şeyler, bir hareketler yapıyormuş;

“Nasıl namaz kılıyorsun sen öyle?” demiş.

“Yahu!” demiş, “Tasadüfen bir sıçan dizimin altına rast gelmiş ben de secdeye inerken çiğnedim sıçan öldü. O kadar müteessir oldum, üzüldüm ki bu hayvanı yok yere helak ettim diyerekten, sarığımın arasına koydum da başında duruyor.” demiş.

Ne kadar, kaç gün oldu birbirimizden ayrıralı?” demiş.

İşte şu kadar sene oldu?

“Sen o kadar senelik namazını bir iâde et bakayım!” demiş. “O sıçan senin başında necis, o necisle ibadet olur mu? Sen ne delisin?” filan diyerekten onu uyandırmış.

Şimdi ilim birisi ilmi öğrenmiş ama yaptığı açık bir misaldir, onun gizli tarafları da var. Tabi bu bid’atlar gizli tarafları. Bid’atlar şirke götürür insanı, bid’atlar şirkle karışıktır.

﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ﴾

*Innallâhe lâ yağfiru en yüşrike bihi.*⁷

“Allahu Teâlâ müşriki affetmiyor.”

Müşriki affetmiyor, şirki istemiyor Allah. Gavurları sevmediğinin sebebi, gavurlar Allah’tan gayri Allah tanıyorlar. Üç diyor, iki diyor; Meryem’e diyor, İsa’ya diyor, meleklerle diyor. Kızıdır, oğludur diyor. İşte bir çok allahlar meydana getirdiklerinden dolayı işte onların heykelleri var bir çok müzehânelerde. Yazlık, yaz allahı, kış allahı, gadap allahı, rahmet allahı diye bir çok böyle adlar da koymuşlar yunan devrinden kalma şeyler, bir sürü allahlar.

Olur mu canım, Allah bir!

⁷ 4/Nisa, 48, 116.

Bu gibi hatalar... Canım bunu herkes yapmaz tabi ama bir misal olarak zikretmişler, bu misale benzer misallerle insanlar bid'atların içerisine gömülürler. O gömüldükleri o bid'atlarla ibadet ederken kendisine de bir paye verir; "Bu kadar âbitliğim var!" der.

Ne olacak?

Ama bu bid'atlarla Allahu Teâlâ senin bu ibadetlerini kabul ediyor mu bakalım?

Ölçüye koydun mu bir kere?

Koyamadın!

Mesela haram lokmaları yiyen adamın ibadetini Allah kabul eder mi?

Lokman haram; şarap satıyorsun parayı kazanıyorsun, kumar oynuyorsun parayı kazanıyorsun, rüşveti alıyorsun parayı yiyorsun, çoluğuna çocuğuna yediriyorsun. İstersen secdeden başını kaldırma! Hırsızlık yapıyor dağda, dağın geçit yerinde durmuş silahı da dayamış, "Çıkart paraları!" diyor, veriyor onlar da paralarını, o da alıp kemali afiyetle yiyor.

Bu eşkiyanın kazandığı bu parayla, şarap satmak suretiyle kazanılan paraların, ve sâir buna benzer günahların içerisindeki ibadetten ne lezzet olur yani?

Eğer namazını kılsa da ne lezzet alır bu?

Hastanın yediği yemekten lezzet alamayıp da bıraktığı gibi bu da hiçbir Şey, bir lezzet alamaz.

Onun için ilim bize bid'atları bildirecek, gösterecek ve o bid'atlardan bizi uzak kılacak. Buna ilim diyorlar; bunu insan okumakla da temin eder dinlemekle de temin eder.

Cenâb-ı Peygamber'in zamanındaki insanların hepsi okumuş değillerdi. Değillerdi ama Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in söylediklerini ilerine güzelce yerleŐtirmişlerdi, onun dıŐındaki hareketleri katiyen beğenmiyorlardı.

İŞte bir çok misalleri var. Selman ile Ebu'd-Derdâ [mesela.] Selman'ın kardeŐliđi. Cenâb-ı Peygamber kardeŐlik yapmış hep, Mekkelilerle Medinelileri birer kardeŐ yaptırmışlardı. Dn onların bir Őeyisini de okudum ama unuttum onu, bu hatırımda.

Selman gitmiş Ebu'd-Derdâ'nın evine, Ebu'd-Derdâ;

“Ben oruçluyum.” demiş.

“Otur!” demiş, “Ye bakalım benle beraber, sen yemezsen ben de yemem.”

Yedirmiş yemeği...

Gece kalkmış namaz kılacak;

“Olmaz, yat!” demiş.

“Canım böyle şey mi olur, ne yatırıyor-sun beni?” demiş.

“Yat!” demiş, “Şimdi yatma zamanı.”

Niçin?

Her şeyin hakkı var canım! Yalnız Allah kendi hakkı değil, bütün vücudun hakkı var, beşeriyetin hakkı var, komşunun hakkı var, ananın babanın hakkı var, bir sürü hak var... Bu hakları tam, tam dikkatiyle insan Müslümanlığı elde edebilir. Yoksa yalnız Allah’a yönelmekle bu işler tükenip bitmez.

Onun için bid’atları öğrenmek ve onlardan kaçmak her ilmi öğrenmekten evladır.

Sen bir çok kitaplar okuyorsun, sabahlara kadar bütün kütüphanede, bütün gün elinden kitap düşmez.

Ya yavrum ne bu?

İşte o tatlı geliyor tabi çocuğa okuyor.

Fakat ilmin esas olan bu bi’dat belasından [kurtulmak gerekir.] Çünkü hastalıklara şifa, balda şifa var, yağda şifa var, ette şifa var yersin. Fakat zehirdeki, mikroptaki felaketin ne olduğunu bilmezsen onun arasında

onları da yiyince bu senin bal kaymak hiç para etmez.

Bu belli mi?

Ne kadar balın kaymağın kuvvetli olursa olsun, mikrop girdi de seni yakaladı mıydı yuvarlar götürür işte. Onun da derecesine göre tabi.

Binâenaleyh mikroptan sakınmak [son derece önemlidir.]

Bugün maske de veriyorlar ya!

Maske niçin?

Gavur yarın bir bomba atarsa oradan korunmak için bu maskeyi başına koyacaksın.

Ne bilelim şimdi biz maske nasıl konulacak başımıza?

Vermişler elimize birer tane maske, kullanmasını bile bilmeyiz onun.

Tayyareye bindik, hanım kız çıktı karşımıza;

“Dikkat edin!” dedi, ordan hemen bir şey indirdi, kapağın birisini açtı; “Bu kapak bak!” dedi, “Hepinizin başınızda var. Siz elleşmeyin yalnız. Biz yukarıya çıktığımız vakitte bu havanın tazikiyle bu kapaklar açılırsa hemen bunları elinize alın, benim yaptığım gibi yapın. Böylece ağzına koyun, şuradan şöyle ya-

pın. İşte bu sizi kurtarır tazyiklerden.” [diye tarif etti.]

Ama o söylemese biz bunu ne bileceğiz. O düşer oradan, “Nedir bu düşün?” [diye düşünürken,] orada sıkışır, başlarınız sık nefes almaya, he he dersin gidersin.

Onun için bid’atları bilmek mikropları bilmek kadar önemlidir. Mikropları bilemezsen hastalığa tutulursun. Onun için şimdi şunu da yıkayayın bunu da yıkayayın, şöyle de yıkayayın böyle de yıkayayın diye doktorlar bize birçok ders veriyor.

E bunlar?

Bunlar da mümkün değil. Çarşıdan alacağız domatayı, patatesi, bilmem neyi; hepsi sokakta tabi.

Bunu hangimiz evde bilmem şu suyla bu suyla yıkayıp da, ilaçlı sularla yıkayıp da kullanırız?

Hiç kimse yapmaz bunu. Belki nâdirattan yapanlar bulunursa da işte çeşmedeki sularla yıkarız, olur biter. Ama içerisinde saklanan, saklananların hesabı yoktur. Ama Allah *celle ve alâ* bizi öyle yaratmış ki şu ağızımızdaki tükrük, bir çok mikropları o öldürüyor zaten. Mideye gitmeden ağızda ölüyor onlar. Sonra

içerde de onları öldürücüler var. Binâenaleyh eceli gelinceye kadar yaşayacak o adam, eceli gelince gider.

Hatta birgün yine bir hocaefendiden dinlemiştım. Oruç tutan insanların mikropları zehre alışır. Zehre alışır, maskeyi kullanmasını iyi bilir. Çünkü oruç tuttuğumuz vakitte vücudumuzdaki biriken yağları açlık tesiriyle mikroplar yemek mecburiyetinde kalırlar. Yiyecek gıda gelmedi içeriye bu sefer bu biriken depodaki yağlardan, ki onlar aynen zehirlenmiş maddelerdir. O zehirlenmiş maddeleri yer. Nasıl senin lambalarında gaz [yanardı.] Eskiden yağ lambaları olurdu, zeytinyağlarından işte. O orda bir ay, iki ay, üç ay, bir sene dursun; hava, boşta duruyor içine zehir atmıyorsun ama, havayla temasıyla onu sen yemeğe koy da ye bakayım! Yemezsin, zehir gibi olmuştur. Bazı zehir gibi acı zeytinler de var ya, acı zeytinyağlar da var ya.

Ha şimdi yağla karıştırıyorlar, makine yağı da karıştırıp satıyorlar insanlara başka.

Şimdi bu mikrop, bu vücuttaki deponun yağlarını yemek suretiyle zehire alışmıştır, vücuda bir mikrop dışardan böyle girdi [miydi,] hücum eder derhal onun üzerine onu yer.

Mukâvemet var, ondan korkmaz, onu yer. Bu hücum etmeye çalışır, tıpkı bir askerin [vatanını koruduğu gibi vücudu korurlar.] Çanakka-
le'deki İngilizler mesela, getirdiler vapurlarını, gemilerini bom bom bom bom... Dediler, "Burada adam kalmadı artık, hadi bakalım çıkaralım!" dediler, çıkarma hareketini yaptı, ama karşısında Mehmetçiği görünce pııyı pırtıyı topladı gitti.

Niçin?

Mehmetçik biliyor dövüşmesini. Ama yahudinin karşısındaki arap dövüşmesini bilmediği için teslim oldu çıktı işin içinden.

İş bu kadar mı, bu da insan o da insan?

Niçin?

O bilmiyor dövüşme şartlarını, usullerini, onun için teslim oldu gitti. Şimdi hala çabalayıp duruyor işte.

Ama Mehmetçik?

Eh küçüklüğünden beri alışmış dövüşe, onun için İngiliz değil beş tane devlet orada şaşırırdı kaldı. Onun için müslüman askerinin, Türk askerinin azmi çelikten de üstündür, yani azim denilen şey çelikten de üstündür.

Ha Şimdi bu mikrop nasıl ki vücuda girdiği vakitte bir tesir yapamıyor, çünkü vücutta alışan mikroplar onu yiyiveriyor.

Sebebi?

Oruç tutmak suretiyle vücuttaki yağları yediriyoruz onlara. Mecbur ediyoruz yiyor ve o sebeple de alışıyor. Bunun misalleri de çok olmuş.

Binâenaleyh bu mikropların bize tesiri, bizim vücutlarımızdaki mikropların muattal kalışından istifade ediyor. Bizim mikrop onu gördü mü hemen kaçıyor, o da oraya yerleşiyor, tohumlarını atıyor, yumurtalarını yumurtluyor. Sürülerle bir kere çoğaldı mıydı ondan sonra önüne gelmek imkanı olmuyor. Bakıyorsun yatağa düşmüş, uğurlar olsun diyorsun gidiyor.

Allah cümlemizi affetsin.

Demek bunların kökü ilme bağlı.

Yine Şimdi bakınız bir tane daha, Cenâb-ı Peygamber buyuruyor ki;

«فَضْلُ قِرَاءَةِ الْقُرْآنِ نَظْرًا عَلَى مَنْ يَقْرَأُهُ ظَاهِرًا
كَفَضْلِ الْفَرِيضَةِ عَلَى النَّافِلَةِ. الدَّيْلَمِيُّ عَنْ بَعْضِ
الصَّحَابَةِ.»

*Fadlu kırâati'l-Kur'âni nazaran alâ men yakraûhu zâhiren ke-fadli'l-farîdati ale'n-nâfileti.*⁸

Bir insan hafız olur, işte hafızlarımızı görüyoruz ezberden okuyorlar. Sesleri de güzel olursa hayran oluyoruz onlara. Akşam ne güzel okudular mesela.

“Ha *kırâati'l-Kur'ân*'ı böyle okuyor ama.” *Nazaran*. “Bakaraktan okuyor.”

Ezberden de biliyor, bildiği halde ama yine bakıyor. Çünkü Kur'an'a bakmak ayrıca bir sevap. Denize bakmak, Kâbe'ye bakmak, Kur'an'a bakmak, annenin babanın yüzüne bakmak, bunlar ayrıca bir ibadettir. Hem bu bakıyor ibadet sevabını alıyor hem de okuyor okuma sevabını alıyor.

Nazaran alâ men yakrauhû zâhiren.
“Böyle zahiren okuyuşu.” *Ke-fadli'l-farîdati*

⁸ Deylemî, *el-Firdevs*, III, 127, r. 4342; Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*, IV, 437, r. 5877; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, I, 516, r. 2302; İbn Şâhin, *et-Terğib fi fezaili'l-a'mal*, I, 67, r. 195.

ale'n-nâfileti. “Bunun ezberden okuyana nispette farkı farz ile nafîle gibidir.”

Bu farz namaz kılıyor çok sevabı var, öteki de nafîleden kılıyor. Onun gibi bir fark yani.

d. Kur'an'ı okuyun ve öğrenin

Bunlar bize büyük ders ama.

Ne demek istiyor?

Kur'an'ı okuyun ve öğrenin ve ona devam edin. Şimdi maalesef bugün herkes diyor ki;

“Ne yapayım, bizim devrimizde Kur'an okumak yoktu ki, okumasını öğrenemedik.”

Fakat Cenâb-ı Peygamber'in zamanı sahabesindeki insanlar da analarından doğarak öğrenmediler ki! Onların da her birisi 40, 50, 60, 70 yaşındaki insanlardı.

Binâenaleyh Kur'an öğrenmeye azim olduktan sonra niçin [öğrenilmesin] canım?

Bugün bu yeni yazıyı öğrenirken biz bunu öğrenmiş olaraktan mı geldik?

Ama gayret edilince hepsi elde ediliyor.

Binâenaleyh “Bu kelam kelamullahtır.” diye içerden bir aşk gelirse onu okumayı insan öğrenir. Çok da zor değil. Yani bir ay sürmez. Bir ay sürmez, insan mükemmel

okur. Ama bu aşk olmalı. O ben bir ayı fazla söyledim yani.

Bakın şimdi yine buyuruyorlar ki;

«فَضْلُ الْقُرْآنِ عَلَى سَائِرِ الْكَلَامِ كَفَضْلِ الرَّحْمَنِ عَلَى
سَائِرِ خَلْقِهِ. هَبْ عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ.»

*Fadlu'l-Kur'âni alâ sâiri'l-keîami ke-
fadli'r-rahmâni alâ sâiri halkihi.*⁹

Fadlu'l-Kur'âni. “Yani kırâat-ı Kur'an değil, Kur'an'ın kendisinin üstünlüğü.” *Alâ sâiri'l-keîami.* “Çok sözler var ya, çok bilgiler; bunların hepsine karşı.”

Ke-fadli'r-rahmâni alâ sâiri halkihî. “Allah ile kul nasılsa [öyledir.]”

Ölçü var mıdır Allah ile kul arasında?

O Allah biz kul.

Bizimle O'nun arasındaki farkı bulabilirsen insan kelamı ile Allah kelamı arasındaki farkı da bulabilirsin. Bulamıyorsan demek ki büyük bir hatanın içerisindeyiz ki Allah'ın kelamını başka bilgilere tercih ediyoruz, vak-

⁹ Beyhakî, *Esmâ ve's-sıfât*, I, 579, r. 505; Beyhakî, *Esmâ ve's-sıfât*, I, 583, r. 509; Beyhakî, *Esmâ ve's-sıfât*, I, 596, r. 529; Beyhakî, *Şuabu'l-îmân*, III, 501, r. 2018; Deylemî, *el-Firdevs*, III, 126, r. 4341; İbn Asâkir, *el-Mu'cem*, II, 713, r. 884; Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*, IV, 434, r. 5865; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, I, 516, r. 2301; İbn Adî, *el-Kâmil*, VI, 98.

timizi onlarla öldürüyor, Kur'an'ı gelince, "Vaktim kalmadı efendim ne yapayım?" [diyorsun.] Uyku da basacak tabi.

Allah kusurumuzu affetsin.

Onun için Kur'ân-ı Azîmüşşân'ı hem öğrenmeli hem de yetişen yavrularımıza onu öğretmek bir ananın babanın üzerine farz-ı ayındır. Farz-ı ayındır, namaz nasılsa o da öyledir.

Geçen berat gecesindeki vâiz efendinin de yanıla yanıla anlattığı çocuklarımıza okutmak bahsinde, ana baba çok uğraşacak. Ama diyeceksin ki;

"Ben sabahleyin erkenden dükkanıma gidiyorum, akşam da geç vakitte işimden geliyorum. Çocuğumla meşgul olacak vaktim yok ki?"

Bu boş laftır! Bu boş bir laftır! Hırs! Hırsın tesirinin altına girmiş, sabahın karanlığında gider gecenin karanlığında gelir eve. Bu hırsın tesiri altında ezilen bir insandır ki Allah'a belki kulluk vazifelerini de doğru dürüst yapamıyordur.

Binâenaleyh müslüman Allahu Teâlâ'nın verdiği kanaat eder, bilir ki, "Benim rızkım Allahu Teâlâ'nın elindedir, biz gelmeden ev-

vel onu bize taksim etmiş, o kısmetimiz neyse bizi bulacaktır.”

Böyle erkenden gidersen iyidir ama bu kadar da değil yani.

Binâenaleyh ne yapıp yapıp insan eviyle alakadar olacak, hanımıyla alakadar olacak. Bugün hanımlarıyla alakadar olmayan erkeklerin de hanımları [sıkıntıdadır. Bu erkekler] hanımlarından da mesuldürler.

Sen geç vakit gelirsin, evinde o hanım da akşama kadar duvarlarla mı oturup kalkacak canım?

O da istemez mi erkeğinin yanında olduğunu?

Sen gideceksin kahvelere, gazinolara, şurada burada kendini eğlendireceksin de, [o evde yalnız ne yapacak?]

Bak şimdi ne güzel bir laf geldi. Şimdi bu bir alman konferans veriyor Almanya’da. Şimdi papazların orada en büyük hünerleri, gavur karılarını korkutmak için, “Ha, müslüman olursanız dört tane alır ha senin ki! Ona göre davran!”

Ödü kopuyor tabi, “Dört tane karıyla ne yapacağız?” diyor, müslüman olmaktan korkutuyorlar.

Şimdi bu adam çıkmış konferans verirken dört tane karıyı övmüş, “Ne iyi yol!” demiş.

İtiraz etmişler, “Ne yapıyon sen, şaşırдың mı?” demişler.

“Neden?” demiş.

Böyle şey mi olur, rahatımız kaçar.

“Senin” demiş, “Kaç tane metresin var söylesene bana? Kaç tane metresin var, karının da kaç tane kocası var biliyor musun sen?” demiş. “Bu mu iyi o mu iyi?” demiş.

Tabi sus pus olmuş.

Bunun bir tanesi de, Madagaskar Adası var ya Fransa'nın, o adadan da müslümanlardan bir mebus çıkmış, o da geliyor Paris'teki meclise.

Tabi Fransız gazetecileri duyuyor, biliyor onu. Hemen daha tayyarede iken, inerken herifi yakalamışlar;;

“Sen” demişler, “Nesin?”

Müslümanım.

Sizde kaç defa evlenir bir insan.

Dört defa, dört karı alır.

“O nasıl bir şey?” demiş.

“Siz niçin itiraz ediyorsunuz ki, sizin kaç tane karınız var?” demiş.

Bizim bir tane.

“Ama kaç tane gayri meşru karın var?”
 demiş.

Sayısını Allah bilir belki de.

Demiş;

Sizinki mi iyi bizimki mi iyi? Bizimki meşru. Erkeğinden başkasını tanımaz, ben de onları tanırım, şöyle böyle.

Tabi kala kalmışlar.

Onun için Kur’ân-ı Azîmuşşân kelamullah, bu kelamullah ne dediyse ona böyle yapışmalı. Yapışmalı!

“Adam o zaman demiş ama ne yapalım, bu zamana da uymuyor.” [demek çok tehlikelidir.]

«فَضْلُ الْمَاشِي خَلْفَ الْجَنَازَةِ عَلَى الْمَاشِي أَمَامَهَا
كَفَضْلِ الصَّلَاةِ الْمَكْتُوبَةِ عَلَى التَّطَوُّعِ. أَبُو الشَّيْخِ
عَنْ عَلِيٍّ.»

*Fadlu’l-mâşî halfe’l-cenâzeti ale’l-mâşî
emânehâ ke-fadli’s-salâti’l-mektûbeti ale’t-
tatavvu’i.*¹⁰

¹⁰ Ahmed b. Hanbel, I, 97, r. -1; Abdürrezzak, *Musannef*, III, 447, r. 6267; İbn Ebî Şeybe, *Musannef*, II, 477, r. 11239; Tahâvî, *Şerhu me’âni’l-âsâr*, I, 483, r. 2762; Deylemî, *el-Firdevs*, III, 122, r. 4332; Münâvî, *Feyzu’l-Kadîr*, IV, 435, r.

Şimdi tabi meseleler.

“Cenazenin arkasında gitmenin fazileti.”
Ale'l-mâşî emâmehâ. “Önünde gidene nispetle.”

Bir kabile cenazenin önünde gidiyorlar ya.

“Önünde gidene nispetle.” *Ke-fadli's-salâti'l-mektûbeti ale't-tatavvu'i.* “Yine farz ile nafîle gibidir.” dedi.

Arkada gidenin kıymeti farz namazı kılanların gibi kıymetli. Önde gidenlerinki de nafîle namazlar gibi. Olmaz demedi de fazileti eksik.

Bu bugün tabi hergün değişiyor dünya ya, bugün de mesela şimdi arabalar oldu, gelin arabasına bindirir gibi cenazeyi bindiriyoruz arabaya, biz kendilerimiz de kuruluyoruz arabalara. Sigaralar elimizde, muhabbet de yerinde, oohoh, gidiyoruz. Ondan sonra oraya onu gömeriz, “Allah rahmet eylesin.” diyerekten bırakır geliriz.

Ama kendi âkıbetimizi düşünebildiğimiz vakit bu nöbet bize de gelecek, yarın bu nöbet bizim de olacak. Bu eğer ölmekle bitiyor-

5866; İbn Hacer, *İthâfü'l-mehera*, XI, 587, r. 14678; İbn Hacer, *Metâlibü'l-âliye*, V, 274, r. 806.

sa bu gavurların [düşüncesi.] Gavurların da değil yani, gavurun da akidesinde öldükten sonra hesap kitap var, gavurun akidesinde de cennet cehennem var. Bu akide komünist akidesi desek daha doğru, yani “Öldükten sonra bir şey yok!” demek dinsizlerin baş lafı.

Ötekiler yani Musa olsun İsa olsun, Tevrat İncil, onlar da öldükten sonra hesap var kitap var, sorgu var sual var, cennet cehennem var, o onlarda da var, onların da inançlarında var. Yalnız kominist denilen dinsizlik türü var ya, o güruhun bunda;

“Öldün bitti!” diyor.

Ya ne demek bu?!

Dünyada nasıl yaşarsan yaşa; öldür, gül, kopar, çal ne yaparsan yap... Akadan bir sual yok ki, “Niçin yaptın?” diyecek bir inanç yok. Binâenaleyh her şey senin için mübah.

Bu, bununla hayat yürür mü?

Diyeceksin ki, “Bak işte Moskova’da yürüyor işte. Moskova’da yürüyor ya, kaç sene oldu yürüyor işte! İşte Bulgarlarda da yürüyor, şurada da pekâlâ yürüyor.”

Kanun zoruyla yürütüyor adam. Ama bakalım ne kadar yürüyecek. Çünkü ömür uzun.

Şimdi karıncanın ömrüyle bizim ömrümüz bir mi olacak?

Bir hayvan geçti geçen, 700 sene yaşarmış, ömründe bir kere de su içmezmiş. İşeyişi de bir damladan ibaretmiş.

Hayat, çeşitli hayatlar var dünyada. Bir nevi şeysi var.

Şimdi bugün onlar öyle yaşıyorlar diyerekten onlara kıymet mi vereceksin?

Sonuna bak sen. Sonu bakalım ne olacak onların.

«فَضْلُ الْوَقْتِ الْأَوَّلِ مِنَ الصَّلَاةِ عَلَى الْوَقْتِ الْآخِرِ
كَفَضْلِ الْآخِرَةِ عَلَى الدُّنْيَا. أَبُو نَعِيمٍ عَنِ ابْنِ عُمَرَ.»

*Fadlu'l-vakti'l-evveli mine's-salâti ale'l-vakti'l-âhiri ke-fadli'l-âhireti ale'd-dünyâ.*¹¹

Namazı evvel vaktinde kılmak, ezan okunduğu vakitte namazı kılmak. Yalnız ikindi müstesna. İkinci namazının evvel vakti bizim kıldığımızdan 45 dakika sonra gelir, yahut 40 dakika, 20 dakika, 25 dakika. Biraz gecikme vardır. Aradaki fark şundan ileri gelir. Eski-

¹¹ Deylemî, *el-Firdevs*, III, 131, r. 4353; Deylemî, *el-Firdevs*, IV, 428, r. 7244; Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*, IV, 435, r. 5867; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, VII, 360, r. 19266; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, VII, 413, r. 19579; Ebû Nuaym, *Târîhu İsfahân*, I, 444.

den tabi saat diye bir şey yok, gölgelerle ölçüvermişler. İşte sabahın vakti tabi güneş doğmadan evvel, öğleninki şöyle çubuğu dikersen çubuğun gölgeyi aştı mıydı öğlen olmuştur. İkindinin vakti bu çubuğun gölgesi iki misli olunca demiş. Bu çubuğun gölgesi iki mislini buldu mu ikindi vakti olur. Yahut bir misli de olur da demişler ama iki misli ittifak, bir misli ihtilaf. Binâenaleyh ikindinin vakti ittifakla son vakittir. İhtilafı vakti evvel vaktidir.

“Onun için evvel vaktinde kılmak.” *Ke-fadli'l-âhireti ale'd-dünyâ*. “Fark bu. Âhiretle dünyanın arasındaki fark neyse o.”

Âhirette ebediyet var. Dünyada geçici, bugün var yarın yok. Binâenaleyh âhiretle dünyanın ölçüsünün arasındaki ne fark varsa, evvel vakitte kılmakla [sonra kılmak arasında da öyle fark vardır.]

Şimdi evvel vaktinde kılmak demek, insanlar biraz herkes boş değil, herkes de bir değil. Şimdi bazı insan var ki abdest almakta tembellik yapar, şimdi bir abdest alayım da hem öğleni kılayım hem ikindiye kılayım der. Öğleyi ikindiye yakın bir zaman, vakti var ya, ikindiye yakın bir zamanda abdest alır öğleyi

kılar, aradan beş on dakika geçer gezmez ah ikindi girer, ikindiye de o abdestiyle kılar.

Şimdi bir de mezhep var Câferî diyorlar, onlar ise öğlenle ve ikindiye bir kılarlar. Bâtıldır.

«فَضْلُ الدَّارِ الْقَرِيبَةِ مِنَ الْمَسْجِدِ عَلَى الدَّارِ
الشَّاسِعَةِ كَفَضْلِ الْغَازِي عَلَى الْقَاعِدِ. حَمَّ عَنْ
حُذَيْفَةَ.»

*Fadlu'd-dâri'l-karîbeti mine'l-mescidi
ale'd-dâri's-şâsi'ati ke-fadli'l-gâzî ale'l-
kâidi.*¹²

Ne kadar güzel misaller var. Evlerin cami yanında olması, camiye yakın olan evlerin fazileti. Camiye yakın olan evlerin fazileti... Ezanı duyuyor kolaycacıktan da camiye gidebiliyor, kış da olsa zarar etmiyor. Ötekinin evi de uzakta, ezanı da duyamıyor, duysa da gitmek her zaman için elinden gelmiyor, 10-15 dakika yahut 20 dakika yürümek lazım. Bir de yazlıktaysa...

Bu aradaki fark;

¹² Ahmed b. Hanbel, V, 387, r. 23287; Ahmed b. Hanbel, V, 399, r. 23385; Deylemî, *el-Firdevs*, III, 131, r. 4354; Heysemî, *Mecme'u'z-zevâid*, II, 16, r. 1985; Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*, IV, 431, r. 5855; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, VII, 648, r. 20723.

Ke-fadli'l-gâzi ale'l-kâidi. "Bu gazi, harbe gitmiş dövüşen adamla evinde oturan adam gibidir farkları."

Öteki vatanın müdafası, izzetin iffetin müdafası için ölümü canı minnet biliyor, başlıyor mücadelelere, muharebelere. Öteki de korkusundan oturuyor köşesinde, tespihiyle namazıyla meşgul, bu bana yeter diyor. İşte aradaki fark bu kadar.

Onun için evi alırken cami yanında, camiye yakın, beş vakit ezanı duyabilen ve camiye çabuk gitmek imkanını bulan bir evi bulursan ona beş on fazla ver onu al. Öte taraftaki ucuz ama ne yapalım camiye gitmek imkanı yok, tanışmak imkanı da yok.

Ama şimdi Allah kusurumuzu affetsin.

«فُضِّلْتُ عَلَى النَّاسِ بِأَرْبَعٍ: بِالسَّخَاءِ، وَالشَّجَاعَةِ،
وَكَثْرَةِ الْجِمَاعِ، وَشِدَّةِ الْبَطْشِ. طَسَ خَطَ كَرِ الذَّهَبِيِّ
عَنْ أَنَسٍ. وَقَالَ: مُنْكَرٌ.»

*Fuddiltü ale'n-nâsi bi-erbain: bi's-sehâi ve'ş-şecâati ve kesreti'l-cimâi ve şiddeti'l-batşı.*¹³

Peygamber Efendimiz diyor ki;

“Ben insanlara dört cihetten, dört bakımdan üstünüm.”

İnsanlara dört bakımdan üstünüm ben. Dört faziletim, üstünlüğüm var. Birisi;

Bi's-sehâi. “Cömertlikte o kadar cömertim ki benim cömertliğime yetişen bir kimse yok.”

Yel gibi dağıtırdı böyle. Yel gibi dediği vakitte, yel gibi demekten maksat yani elinde avucunda bir şey bırakmaz öyle verirdi. Hatta diyorsun, işte Sûre-i Enfal'de yazılı;

Bir gün bir adam gelmiş, “Annemin selamı var, kaftan istiyor sizden.” demiş.

Yok verecek, çıkarmış kendi üstündeki kaftanını vermiş, kendisi kalmış çıplak. Sonra, “Bir daha böyle yapma.” diyerekten ayeti kerîme geliyor.

¹³ Ahmed b. Hanbel, XI, 413, r. 31935; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat*, VII, 49, r. 6816; Hatîb, *Târîhu Bağdâd*, VIII, 619, r. -1; Taberânî, *Müsnedü'ş-şâmiyyîn*, IV, 18, r. 2607; Deylemî, *el-Firdevs*, III, 124, r. 4335; İbn Asâkir, *Târîhu Dimeşk*, IV, 22, r. -1; İbn Asâkir, *Târîhu Dimeşk*, IV, 22, r. -1; İbn Asâkir, *Târîhu Dimeşk*, IV, 21, r. -1; İbn Asâkir, *Târîhu Dimeşk*, XIV, 263, r. -1; Heysemî, *Mecme'u'z-zevâid*, VIII, 269, r. 14008; Heysemî, *Mecme'u'z-zevâid*, IX, 13, r. 14177; Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*, IV, 439, r. 5884; Zehebî, *Mîzânü'l-i'tidâl*, VI, 401.

Yani bu kadar cömert idi, o kadar çok verirdi.

Şimdi Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'e fakirdi diyenlerin ne kadar ayıp ettiklerini, ne kadar kabahat günaha girdiklerini kim bilir acaba?

O mesela günde bir kere yedi, bazı gün yemezdi, üç gün yemez beş gün yemez, bulmadığı gün hep oruca niyet ederdi.

Var mı bir şey?

Yok.

Neden?

Vermekten eve bir şey kalmıyor ki! Vermekten bir şey kalmıyor, gelene veriyor. Onun için bulunmasa oruca niyet ederdi.

Sehâda bu kadar üstünüm, bir.

İkincisi;

Ve'sş-şecâati. “Şecaatte de o kadar üstünüm ki şecaatimin hududu yok.”

Huneyn muharebesi. Ordu bozuldu, bozuldu herkes kaçtı bir tarafa gitti. Tek başına kaldı Resûlullah Efendimiz. O tek başınayken atını sürüyor yine düşmana karşı! Tek kalmış, o haldeyken baktı etrafta da kimse yok, dağıldı herkes, ordu dağıldı, tek başına sürüyor düşmana karşı atını.

Onun da kaçması lazım değil mi ya ordu kaçınca?

Yok, kaçmadı, atını sürdü. Atının ilerlemesini görünce etraftan yine toplandılar bu sefer zaferi kazandılar. Bu şecaat az şecaat değil.

Sonra tek başına, tek başına bütün dünyaya ilan harp etti. Bütün dünyaya o akabe muâhedesi yapıldı Mekke'de. Medine halkı geldi, dedi ki;

“Ben böyle bir peygamberim fakat Mekke'de rahat edemiyorum. Mekke müşrikleri rahat vermiyor bana. Binâenaleyh ben Medine'ye hicret edersem beni müdafaa eder misiniz? Beni muhafaza eder misiniz?”

Ederiz!

Edin biat!

El ele tuttular biat ettiler, “Canımız da feda malımız da feda, sen bizim memleketimize gel biz seni koruyacağız.” [dediler.]

Biat, söz verme! Bu biat üzerine Cenâb-ı Peygamber hicret etti, Medine-i Münevver'e'ye geldi, muharebeler başladı. O muharebeler, zaferlerinin neticesi malum.

“Şecaatte bu kadar ileriyim.” *Ve kesreti’l-cimâ’i*. “Erkeklikte de bu kadar kuvvetliyim.”

Bir gecede kırk tanesinin hakkından gelirim. Bu kadar güç hiçbir erkekte görülmemiş. Peygamberlerin, peygamberin erkeklik kuvveti de çok üstündür. Bir gecede, dokuz hanımı vardı ya, dokuz hanımının da hatırını hoş ederdi. Hep peygamberlerin de böyle. Bütün peygamberlerin çok hanımları varmış, çok hanımlarının hep haklarını, hatırlarını şey yaparlarmış.

Ve şiddeti’l-batşı. “Tuttu mu, tuttuğunu elinden alacak kimse olmazmış.”

Kurtarmanın imkanı yok. Bak yakaladı mı çok şiddetli. Düşmanı yakaladığı vakitte de öyleydi.

Onun için Kâbe’ye geldiler, Kâbe’nin üstüne çıkacaktı galiba birisi, Hazreti Ali Efendimiz dedi, “Bas omzuma çık!” dedi. Yok, kendisi çıktı birisinin omzuna basıp da, çok ezildi adam yani, çok ezildi.

O kadar ağırlık ne?

“Kırk kişinin kuvveti var.” dediler.

Bazıları buna itiraz etmişler, beis yok.

«فُضِّلْتُ عَلَى الْأَنْبِيَاءِ بِسِتِّ: أُعْطِيتُ جَوَامِعَ
الْكَلِمِ، وَنُصِرْتُ بِالرُّعْبِ، وَأُحِلَّتْ لِي الْغَنَائِمُ،
وَجُعِلَتْ لِي الْأَرْضُ طَهُورًا وَمَسْجِدًا، وَأُرْسِلْتُ إِلَى
الْخَلْقِ كَافَّةً، وَخُتِمَ بِي النَّبِيُّونَ. م ت عَنْ أَبِي
هُرَيْرَةَ.»

*Fuddiltü ale'l-enbiyâi bi-sittin: U'tîtü
cevâmia'l-keîmi ve nusirtü bi'r-ru'bi ve
uhillet liye'l-ġanâimü ve cuilet liye'l-ardu
tahûren ve mesciden ve ürsiltü ile'l-halki
kâffeten ve hutime biye'n-nebiyyüne.*¹⁴

Fuddiltü ale'l-enbiyâi bi-sittin. "Pey-
gamberlere karşı da altı tane üstünlüğüm
var."

Peygamberlere karşı. Bu dört şey bütün
insanlara karşı, bu altı da peygamberlere
karşı. *Ale'l-enbiyâi* diyor.

¹⁴ Müslim, "Mesâcid", r. 5; Müslim, "Mesâcid", r. 6; Müslim, "Mesâcid", r. 7; Tirmizî, "Siyer", 6, r. 1553; Ahmed b. Hanbel, II, 412, r. 9337; İbn Hibbân, *Sahîh*, VI, 87, r. 2313; İbn Hibbân, *Sahîh*, XIV, 311, r. 6401; İbn Hibbân, *Sahîh*, XIV, 312, r. 6403; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, XI, 377, r. 6491; Ebû Avâne, *Müsned*, I, 329, r. 1169; Beyhakî, *Delâilü'n-nübüvve*, V, 472; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, II, 607, r. 4265; Beyhakî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, IX, 9, r. 17718; Beyhakî, *Ma'rifetü's-sünen ve'l-âsâr*, III, 399, r. 5078; Tahâvî, *Şerhu müşkili'l-âsâr*, III, 55, r. 1025; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, VII, 183, r. 6674; Begavî, *Şerhu's-sünne*, XIII, 197, r. 3617; Heysemî, *Mecme'u'z-zevâid*, VIII, 269, r. 14005.

“Peygamberlere karşı altı cepheden üstünlüğüm var.”

Birisi;

U'tîtü cevâmi'a'l-keîmi. “Bana Cenâb-ı Hak kısa sözlerle çok manâlar ifade etmek kudretini verdi.”

Az söylerim fakat sözümünden çok manâlar çıkar, bu kudreti bana vermiştir Cenâb-ı Hak. Başkaları çok söyler, vakitleri zayi ederler, bu kuvveti bulamazlar.

İkincisi;

Ve nusirtü bi'r-ru'bi. “Bir de korku ile nusret, yardımlandım.”

Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*, ordusu geliyor, İslâmiyet geliyor diye bir aylık mesafedeki insan korkarmış.

O korkuyla nusret, iki.

Ve uhillet liye'l-ğânâimü. Düşmandan ganimet alınıyor ya. O evvelce, Peygamberimiz'den evvel o ganimetler yakılırmış. Peygamberimiz'e gelince helal kılınmış, taksim olmuş ganimetler. Sürülerle koyun alıyorlardı, deve alıyorlardı herkese taksim ediyorlardı askerlere; kimisine üç, kimisine beş, kimisine yedi düşüyordu.

Ve cu'ilet liye'l-ardu tahûran ve mesciden. "Sonra bana yer temiz kılındı ve her yer benim mescidimdir."

Dünyanın her yeri bana mescid kılındı. Benim ümmetim dağda da bayırda da, şarkta da garpta da, Londra'da da Paris'te de, her yerde namaz vakti geldi mi seccadesini yayar, "Allahuekber!" der, namazına durur.

Her yer mescittir, temizdir.

Ve ürsiltü ile'l-halki kâffeten. Öteki peygamberler şu kavme bu kavme, şu millete bu millete peygamber olarak gelmişlerdir. Peygamberimiz ise bütün mahlûka, ins ve cin hepsine peygamber olarak gelmiştir.

Oldu beş.

Altıncısı da;

Ve hutime biye'n-nebiyyûne. "Ben hatemü'l-enbiyâ oldum, benden sonra başka peygamber gelmeyecek artık."

Bana kadar işte bak bir sürülerle peygamber geldi. Yirmi beş tanesi Kur'an'da yazılı, 300 küsürü başka kitaplarda yazılı çok peygamber gelmiştir fakat benden sonra bir daha peygamber namına bir şey gelmeyecek.

Bu da son hadis, onu da okuyayım

«فُضِّلْتُ عَلَى الْأَنْبِيَاءِ بِخَمْسٍ: بُعِثْتُ إِلَى النَّاسِ
 كَافَّةً، وَذَخَرْتُ شَفَاعَتِي لِأُمَّتِي، وَنُصِرْتُ بِالرُّعْبِ
 شَهْرًا أَمَامِي، وَشَهْرًا خَلْفِي، وَجُعِلَتْ لِي الْأَرْضُ
 مَسْجِدًا وَطَهُورًا، وَأُحِلَّتْ لِي الْغَنَائِمُ وَلَمْ تَحِلَّ
 [لِأَحَدٍ] قَبْلِي. طَبَّ عَنِ السَّائِبِ.»

*Fuddiltü ale'l-enbiyâi bi-hamsin: Bu'istü
 ile'n-nâsi kâffeten ve zehartü şefâatî li-
 ümmetî ve nusirtü bi'r-ru'bi şehren emâmî
 ve şehren halfî ve cu'ilet liye'l-ardu mesci-
 den ve tahûren ve uhillet liye'l-ğanâimü ve
 lem tahille li-ahadin kablî.*¹⁵

Yukarda altı dedi burada da yine peygamber, “Bir beş ile diğer bütün peygamberlerin üzerine üstünlüğüm var.” dedi.

Birisi;

Bu'istü ile'n-nâsi kâffeten. “Bütün mah-luka, insanlara peygamber olarak gönderildim.” *Ve zehartü şefâatî li-ümmetî.* “Bir de bana Cenâb-ı Hak şefaata verdi, bu şefaatte de kıyamet gününe ayırdım, bıraktım.” *Ve*

¹⁵ Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr*, VII, 183, r. 6674; Heysemî, *Mecme'u'z-zevâid*, VIII, 259, r. 13953; Heysemî, *Mecme'u'z-zevâid*, VIII, 259, r. 13954; Münâvî, *Feyzu'l-Kadîr*, IV, 438, r. 5881; Ali el-Muttakî, *Kenzu'l-ummâl*, XI, 412, r. 31933.

nusirtü bi'r-ru'bi şehren emâmî ve şehren halfî. “Bir aylık mesafedeki gavurun gönlüne korku kondu. -O da Allah tarafından verildi.- Bir ay önüme bir ay arkama iki tarafa da böyle şu insanlara korku verilmiştir ki İslâm ordusu geliyor diye.”

Ve cu'ilet liye'l-ardu mesciden ve tahûren. “Yukarkinin yine bir aynı ile, yer de bana mescid ve tahur olarak verilmiştir.”

Ki biz suyu bulamadığımız vakitte bismillah deriz, “Teyemmüme niyet ettim.” [demek] şarttır, teyemmüme niyet ederiz, o pâk toprağa elimizi vururuz, ordan aldığımız toz ile şöyle bir yüzümüzü; bir daha vururuz bir kolumuzu, bir de bu kolumuzu sıvazladık mıydı oldu abdest. Gusle de kafi namaza da kafi.

Gusül, mesela cünup olursa insan nasıl temizlenecek?

Bir teyemmüm edersin suyun bulunmadığı bir yerde, onunla namazını kılarırsın. Dini-miz her bakımdan kolaylık gösteren bir din.

Ve uhillet liye'l-ğânâimü ve lem tahille li-ahadin kablî. “Benden evvel helal olmayan ganimet bize de helal oldu.”

Bunu da gelecek derse bırakalım.

Allah cümlemizin kusurunu affetsin. Tev-kifatı samadaniyesine mazhar eylesin. Pey-gamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'in yolunu yol edinen, Cenâb-ı Hakk'ın kitabını da ken-disine rehber edinen ve rızası uğrunda yaşa-yarak rızası yolunda son nefesini veren kulla-rının arasına bizi de kabul etsin.

el-Fâtiha.

Mehmed Zahid KOTKU

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

